

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1092/2022
11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА, са седиштем у ..., Република ..., чији је пуномоћник Драган Благојевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2271/18 од 29.06.2021. године, у седници одржаној 11.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2271/18 од 29.06.2021. године у преиначујућем делу (ставови други и трећи изреке) тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 458/2017 од 17.10.2017. године у преосталом делу става првог изреке и у ставу трећем изреке, а **одбија** захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 458/2017 од 17.10.2017. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена му на име накнаде материјалне штете исплати износ од 2.495.400,00 динара са законском затезном каматом од 06.04.2015. године до исплате. Савом другим изреке, одбијен је захтев пуномоћника тужиоца за накнаду трошкова парничном поступка. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка у износу од 84.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2271/18 од 29.06.2021. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 551.247,30 динара са законском каматом од 06.04.2015. године, као и да му исплати законску камату на износ од 1.944.152,70 динара почев од 06.04.2015. године до 16.10.2017. године. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 1.944.152,70, динара, са законском затезом каматом од 17.0.2017. године. Ставом

трећим изреке преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставовима другом и трећем изреке првостепене пресуде и обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 342.120,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 26.400,00 динара.

Против преиначујућег дела правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као осигуравач, након исплате обештећења по основу каско осигурања свом осигуранику коме је 03.07.2007. године у ..., у Републици ... украдено возило марке „...“, постао је власник тог возила. Наведено возило је од ББ привремено одузето 15.07.2009. године у Републици Србији, при чему је из записника о вештачењу у КП Другог одељење бр.243-2-15728/09 од 21.07.2009. године и вештачења докумената, утврђено да је на возилу извршено уклањање ранијег броја шасије механичким путем и укуцан нови неоригинални број и извршено регистровање возила у Београду на основу фалсификованих докумената. Против ББ и ВВ (након одбацивања кривичне пријаве) покренут је прекршани поступак због сумње да су поступали противно одредбама Царинског закона (члана 369. став 1. тачка 3.). Возило је смештено под царински надзор код Царинарнице Београд и евидентирано под Ев.бр. .../... од 25.08.2011. године, а тужиоцу је возило враћено према потврди о преузимању моторног возила дана 17.11.2014. године. Пресудом Прекршајног апелационог суда у Београду Прж бр.23217/14 од 02.02.2015. године укинута је решење Прекршајног суда у Београду Пр.бр.120162/13 од 28.10.2014. године, којим је обавезано Министарство финансија РС, Управа царина - Царинарница Београд, да врати привремено одузети предмет прекршаја возило марке „...“, а поновни поступак пред Прекршајним судом је и даље у току. Тужилац се преко ангажованог Предузећа „ГГ“, обратио захтевом да враћање предметног возила дописом од 04.09.2009. године ПУ за Град Београд, а дописом од 09.10.2009. године Окружном јавном тужилаштву, Специјалном тужилаштву и Окружном суду у Београду Посебном одељењу.

На основу налаза и мишљења судског вештака, утврђено је на основу саобраћајне дозволе да је возило произведено 16.08.2006. године, а како возило није доступно за процену у време израде налаза претпоставка је да је исправно и неоштећено. Старост возила на дан нестанка је 11 месеци, на дан када су државни органи одузели возило две године и једанаест месеци, на дан враћања возила (17.11.2014. године) осам година и три месеца, а на дан израде налаза осам година и осам месеци. Вредност возила на дан израде налаза на европском тржишту је износила 33.750,00 евра, а на српском тржишту уз плаћен порез и царину износила би 40.500,00 динара. Како се модел возила „...“ више на производи, а замењен је моделом „...“ који је технички по снази, уређењу, екстеријеру и ентеријеру, одговара предметном

возилу, утврђена је новонабавна цена тог модела на тржишту Републике Србије, умањена за 15% због старости предметног возила. Разлика вредности возила у моменту одузимања 15.07.2009. године и моменту враћања 17.11.2014. године је 2.495.400,00 динара са ПДВ на тржишту Републике Србије, а без ПДВ у висини од 1.996.320,00 динара. Према налазу вештака тужилац је определио висину тужбеног захтева.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио применом правилна о терету доказивања, да тужена није у обавези да тужиоцу накнади материјалну штету у траженом износу, обзиром да тужилац није доказао да постоји разлика између обичне амортизације која би наступила по редовном току ствари да је возило било код тужиоца и амортизације која би наступила због држања возила од стране тужене, због чега је одбио тужбени захтев.

Другостепени суд је делимично преиначио првостепену пресуду применом одредаба чланова 172. став 1, 185. став 1. и 3. и 189 ЗОО и чланова 3. став 3. и 39. став 3. Закона о основама својинскоправних односа, налазећи да постоје елементи неправилног рада органа тужене, с обзиром на то да тужена није доказала постојање основа за задржавање возила након што се тужилац обратио захтевом за враћање истог, због чега је тужена несавестан држалац, да је као власник возила онемогућен да сам одреди начин коришћења своје ствари и да је штета за тужиоца настала погоршањем стања возила које је тужилац намеравао да прода и тиме смањи штету насталу исплатом осигурања свом осигуранику, а тужена није доказала чињеницу да би иста штета настала и да се возило налазило код тужиоца. Из изнетих разлога закључује да тужиоцу припада право на накнаду штете у висини временске амортизације односно умањења тржишне вредности возила због протекла времена за период од подношења захтева 04.09.2009. године до враћања возила 17.11.2014. године у обрачунатој висини од 1.944.152,70 динара (без ПДВ-а) са каматом од пресуђења 17.10.2017. године до сплате, а у преосталом делу одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је засновано на погрешној примени материјалног права.

По члану 172. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО), правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Оштећени има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи, с тим што се при оцени висине измакле користи узима у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спреченом штетниковом радњом или пропуштањем (члан 189. став 1. и 2. ЗОО). Да би тужилац имао право на накнаду штете потребно је да је штета настала као последица противправности, односно незаконитог или неправилног рада што значи да би оштећени остварио право на накнаду штете од правног лица по правилима о одговорности за другог, у обавези је да докаже поред општих услова за грађанскоправну одговорност (узрочна веза и штета), да је штета причињена незаконитим односно неправилним радом органа правног лица у вршењу својих функција.

У конкретном случају, тужилац је тражио накнаду штете у висини умањене тржишне вредности возила, односно разлике вредности возила на дан одузимања и вредности на дан враћања, до које би дошло и по редовном току ствари (временска амортизација).

Предметно возило је привремено одузето од стране органа тужене, а у границама овлашћења која су дата на основу закона за поступање службеног лица органа унутрашњих послова када постоје основи сумње да је извршено кривично дело или прекршај. Према утврђеном чињеничном стању, у покренутом прекршајном

поступку против ВВ и ББ од кога је одузето предметно возило и које је предмет тог поступка, због сумње да су поступали противно одредбама Царинског закона, решење Прекршајног суда у Београду Пр.бр.120162/13 од 28.10.2014. године, којим је обавезано Министарство финансија РС, Управа царина - Царинарница Београд, да врати привремено одузети предмет прекршаја возило марке „...“, укинута је пресудом Прекршајног апелационог суда у Београду Прж бр.23217/14 од 02.02.2015. године, а поновни поступак пред прекршајним судом је и даље у току.

Стога, чињеница да је тужиоцу одузето возило и да је поднет захтев за враћање возила 04.09.2009. године од када по становишту другостепеног суда тужилац трпи штету у висини умањене вредности возила због протека времена, саме по себи не дају право оштећеном да оствари тражену накнаду материјалне штете, ако у радњама органа тужене нема незаконитог и противправног поступања, као што је овде случај.

Наиме, штета може бити испољена као разлика вредности возила приликом одузимања и враћања само за оно умањење вредности возила када је тужена држала возило на начин којим је његова вредност умањена у већој мери него уобичајеном амортизацијом, дакле у ситуацији када је последица непажљивог и неадекватног чувања возила по стопи која је већа од редовне, јер би редовна амортизација свакако настала и у редовним околностима, да је возило било у државини тужиоца. Само тако утврђена разлика била би у прилог постојања штете за коју би тужилац морао да докаже узрочно-последичну везу која би указивала на одговорност тужене, што овде није случај, како то је правилно закључио првостепени суд. Због тога тужена није у обавези да тужиоцу накнади штету у висини утврђене временске амортизације која би наступила по редовном току ствари. При том имајући у виду да возило није трајно одузето, а да је основ за државину постојао све док прекршајни поступак није правноснажно окончан. Осим тога, за постојање штете није довољна само намера да се прода возило, већ и доказани степен извесности да би се продајом и остварила имовинска корист на одређеном тржишту возила.

Следом изнетог, правилно је становиште првостепеног суда да та врста штете није у узрочно - последичној вези са поступањем органа тужене у вршењу својих функција (члан 172. став 1. ЗОО), то тужилац неосновано потражује накнаду штете због губитка вредности возила због протека времена, по основу временске амортизације.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права делимично усвојио тужбени захтев, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену одлуку у побијаном делу и потврдио првостепену пресуду.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић